

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága a dr. Szabó István ügyvéd által képviselt felperesnek a Gerginé dr. Horgos Livia ügyvéd által képviselt alperes ellen szolgálati idő kedvezményes számítása iránt a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróságon 2.M.63/2008. szám alatt megindított és a Fejér Megyei Bíróság mint másodfokú bíróság Mf.21.575/2009/4. számú ítéletével befejezett perében a jogerős ítélet ellen az alperes által előterjesztett felülvizsgálati kérelem folytán - tárgyaláson kívül - meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság a Fejér Megyei Bíróság Mf.21.575/2009/4. számú ítéletét hatályon kívül helyezi, a Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 2.M.63/2008/19. számú ítéletét megváltoztatja, és a felperes keresetét elutasítja.

Kötelezi a felperest, hogy tizenöt napon belül fizessen meg az alperesnek 40.000 (negyvenezer) forint és 10.000 (tízezer) forint áfa együttes első-, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költséget, valamint az állam javára - felhívásra - 55.000 (ötvenötezer) forint első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási illetéket.

I n d o k o l á s

Felperes szolgálati panaszának elutasítását követően benyújtott keresetében 1996. november 16-ától 2005. december 30-ig terjedő időtartam tekintetében szolgálati jogviszonyban töltött idejének 1,2-szeres szorzóval történő számítását kérte.

Előadta, hogy különböző beosztásokban teljesített szolgálatot, előbb kiemelt főelőadó, kiemelt főnyomozó, majd alosztályvezetői beosztásban dolgozott. Fokozottan veszélyes és pszichikailag megterhelő szolgálati feladatokat látott el, amelyre figyelemmel különleges bevetési pótlékban részesült, az alperes azonban a szolgálati idejének 1,2-szeres szorzóval való beszámítására irányuló kérelmét elutasította, holott a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja alapján beosztása folytán ez a kedvezmény is megilletné.

Az alperes jogalap hiányában a kereset elutasítását kérte.

A Székesfehérvári Munkaügyi Bíróság 2.M.63/2008/19. számú ítéletében megállapította, hogy a felperes 1996. november 16-tól 2005. december 30-ig terjedő időben a szolgálati idejének 1,2-szeres kedvezményes számítására jogosult.

A munkaügyi bíróság a jogvita eldöntése során a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjában, a Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996.(VIII.31.) Korm. rendelet 21. §. (1) bekezdése, 22. §-a, 23. § (1) bekezdése és az 1. számú mellékletben foglaltakat összevetve a felperes szolgálati feladataival arra a következtetésre jutott, hogy a felperes fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban teljesített szolgálatot, a tanúnyilatkozatok szerint életveszélyes helyzetekben veszélyes bűnözők elfogásában vett részt, felderítői és nyomozói tevékenységet végzett, titkos adatgyűjtésben vett részt. Mindezek alapján 1996. november 16-tól különleges bevetési pótlékban részesült. Ennek, valamint a szolgálatteljesítés tényleges körülményeinek alapján a felperes a perrel érintett szolgálati idő kedvezményes számítására jogosulttá vált.

Az alperes fellebbezése folytán eljáró Fejér Megyei Bíróság az Mf.21.575/2009/4. számú ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 253. § (2) bekezdésében foglaltak alkalmazásával helyben hagyta, utalva arra - a tényállás kiegészítése mellett -, hogy a felperes tevékenységében az általános veszélyen túli veszély érvényesült, amelynek alapján a felperes munkaköre megfelelt a jogszabály szerinti pszichés terhelést jelentő munkakörnek. A másodfokú bíróság szerint a felperes által ellátott feladatok veszélyességi foka és mértéke alapján megállapítható volt, hogy a napi szolgálat teljesítési ideje 50 %-át meghaladóan végzett fokozott veszéllyel és igénybevétellel járó tevékenységet. Mindezt a tanúnyilatkozatok alátámasztották.

Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését, a munkaügyi bíróság ítéletének megváltoztatását és a felperes keresetének elutasítását, valamint a költségekben való marasztalását kérte.

Azzal érvelt, hogy a perrel érintett időszak vonatkozásában a Pp. 164. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően a felperest terhelte annak bizonyítása, hogy a napi szolgálatteljesítő idő 50 %-át meghaladóan a hatályos jogszabályi feltételeknek megfelelő egészségkárosító kockázatnak (pszichikai ártalmak) kitett beosztásban teljesített szolgálatot, a perbeli bizonyítékok mindezeket nem támasztották alá, a felperes a szakértői bizonyítás lehetőségével nem élt.

A különleges bevetési pótlékra vonatkozó jogosultság csak 2006. január 1. napjától teremtett alapot minden külön bizonyítás nélkül

az 1,2-szeres szolgálati idő számítása. Ezt megelőzően azonban jogszabály ilyen kötelező rendelkezést nem tartalmazott, ezért a 2006. január 1-ét megelőző időszak tekintetében az 1,2-szeres szorzó alkalmazása csak akkor lehetséges, ha az adott beosztásra fennálló beosztási körülmények bizonyított módon megfeleltek a jogszabályi feltételeknek, a perben azonban ezt a felperes nem bizonyította.

A felperes felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el.

A felülvizsgálati kérelem alapos.

A felperes az 1996. november 16-tól 2005. december 30-ig terjedő szolgálati viszonyban eltöltött idejének kedvezményes számítását szolgálati panaszában akkor igényelte, amikor a vonatkozó törvényi és végrehajtási jogszabály már módosult, és ennek következtében a szolgálati ideje 1,2-szeres számítására 2006. január 1-jétől kezdődően jogosulttá vált. Minthogy ezt megelőzően az adott ügyben alkalmazandó jogi szabályozás hatálya alatt a felperes a szolgálati viszonyban töltött idejének számítását egyáltalán nem vitatta, a perben nem lényegtelen kérdés, hogy a kereseti kérelem jogalapjaként megjelölt Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontja miként változott.

A Hszt. 2006. január 1-ig hatályos - a perben alkalmazandó - 329. § (1) bekezdés c) pontja szerint a 326. § (1) bekezdésében meghatározott szempontból a szolgálati viszonyban eltöltött időt 1,2-szeresen kell számítani
rendszeres csapatkiképzést folytató szervezetek állományának,
harcálláspontokon,
a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknél,
a büntetés-végrehajtási szervezeteknél a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak,
valamint a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőknél.

A Hszt. ezen rendelkezését 2006. január 1-től a 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-a akként módosította, hogy 1,2-szeresen
a földfelszín alatt szolgálatot teljesítőknél,
a fogvatartottakkal közvetlenül folyamatosan foglalkozó állomány tagjainak,
valamint a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladatokat ellátó állománynak szolgálati viszonyban eltöltött idejét kell számítani.

A 2005. évi CLXXIX. törvény 18. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint „a legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtó állomány illetményen kívüli juttatásainak kiterjesztését szolgálja a törvény, azzal, hogy a szolgálati idő kedvezményes számításának lehetőségét a konkrét rendvédelmi feladatokat végző teljes állományra kiterjeszti”.

Az előbbiek szerint tehát a szolgálati viszony kedvezményes számításának jogalapját a Hszt. 329. § (1) bekezdés c) pontjának utolsó fordulata szerint 2006. január 1-jét megelőzően (azaz a per tárgyát képező időszakban) „a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban” történő szolgálatteljesítés, míg 2006. január 1-jét követően „a fokozott igénybevétellel járó beosztásokban szolgálatot teljesítő végrehajtói feladat” ellátása teremtette meg. Megállapítható, hogy 2006. január 1-jét megelőzően a törvény a szolgálati idő 1,2-szeres számítását súlyosabb feltételhez kötötte, amittől nem lehet eltekinteni. A perben ezért azt kellett a bíróságoknak vizsgálni, hogy a felperes beosztása folytán ténylegesen és kétséget kizáróan megfelelt-e 1996. november 16-a és 2005. december 30. közötti peresített időszakban ennek a szigorú törvényi feltételnek. Ezt a Pp. 164. § (1) bekezdésében meghatározott bizonyítási teher szabályai szerint a felperesnek kellett bizonyítania.

Nem vitásan az alperes a perbeli időszakban különleges bevetési pótlékot folyósított a felperesnek. A Hszt. végrehajtásáról szóló 140/1996.(VIII.31.) Korm. rendelet (R.) 50. § (1) bekezdése szerint a különleges bevetési pótlék a különlegesen veszélyes szolgálati feladatok ellentételezésére, továbbá e feladatok végrehajtásához szükséges folyamatos intenzív felkészülés ösztönzésére szolgál, kizárólag az ilyen jellegű tevékenységet közvetlenül ellátó állomány részére. A perben ezért az alperes által sem volt vitatott, hogy a felperes különlegesen veszélyes szolgálati feladatokat is ellátott. Ilyen szolgálati feladat ellátásából önmagában azonban még nem következik a fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásban való szolgálatteljesítés megállapíthatósága.

Az R. 22. §-a értelmében a Hszt. alkalmazásában fokozottan veszélyesnek az a szolgálati beosztás minősül, amelynek ellátásával kapcsolatos szolgálati tevékenység - a hivatásos szolgálattal járó általános kockázaton túl - életveszéllyel is járhat, illetve egészségkárosító kockázatok között kerül végrehajtásra, vagy a védelem csak egyéni védőeszköz állandó vagy tartós használatával valósítható meg.

E beosztások körét a Hszt. 342. § (1) bekezdés d) pont felhatalmazása alapján az R. 1. számú melléklete tartalmazza. Az R. 25. § (1) bekezdése az 1. számú mellékletben meghatározott

beosztásokban szolgálatot teljesítők szolgálati idejének 1,2-szeres számításához pedig további feltételként írja elő, hogy az egészségkárosító kockázatok között töltött szolgálatteljesítési idő elérje az R. 23. § (1) bekezdésében meghatározott mértéket, azaz a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-át. Kiemelendő, hogy a 2006. január 1-től hatályos szabályozás ezen feltétel fennállásától függetlenül jogosítja a különleges bevetési pótlékban részesülőt a szolgálati idő kedvezményes számításában (R. 25. § (5) bekezdése szerint). A 2006. január 1-jét megelőző időszak tekintetében azonban mindezen együttes feltételek fennállásának kétséget kizáró bizonyítása elengedhetetlen volt és a felperes érdekében állt (Pp. 164. § (1) bekezdés).

Az R. 1. számú melléklete - bár jöllehet „Az egészségkárosító kockázatoknak kitett beosztások jegyzéke” címet viseli, nem meghatározott beosztásokat sorol fel, hanem a veszélyeztető tényező megnevezése mellett általánosságban körülírja azt a szolgálati tevékenységet, amely ilyenként minősülhet. Az 5. pont szerinti „pszichikai ártalmak” alatt olyan szolgálati tevékenységet kell érteni, amelyet életet, testi épséget, szellemi egészséget, szabadságot jelentős mértékben veszélyeztető helyzetben folyamatosan kell végezni, vagy fokozott szellemi koncentrációt igényel, illetve olyan állandó készenléti helyzet, amelyben a bekövetkező feladat végrehajtására azonnali, felkészülési idő nélkül való beavatkozást kell biztosítani.

Nem hagyható figyelmen kívül és értékelni is szükséges, hogy a perbeli időszakban hatályos - többek között a fegyveres szervek hivatásos állományának egészségi, pszichikai és fizikai alkalmasságáról szóló - jogszabályok a felperes által betöltött beosztásokat nem nevesítette a rendőrségnél akként, hogy munkavégzésük során fokozott és tartós egészségi és pszichés terhelésnek vannak kitéve [33/1997.(V.13.) BM-IM-TNM együttes rendelet, 21/2000.(VIII.23.) BM-IM-TNM együttes rendelet alkalmassági követelmények 5. számú függeléke]. Az pedig a perben nem nyert bizonyítást, hogy a felperes esetében a fokozott igénybevétel és veszély a napi szolgálatteljesítési idő több, mint 50 %-ában valóban fennállt.

A Hszt. perben alkalmazandó 329. § (1) bekezdésének c) pontja a szolgálati idő kedvezményes számítását, az 1,2-szeres szorzó alkalmazását illetően nem konkrét beosztásokat, hanem kifejezetten veszélyes szolgálat-teljesítéseket sorolt fel. Ezért annak utolsó fordulata alapján általánosságban meghatározott „fokozott igénybevétellel és veszéllyel járó beosztásokban szolgálatot teljesítőnek” is csak az minősíthető, aki az azt megelőző felsorolás szerinti („legnehezebb körülmények között szolgálatot teljesítő végrehajtói állomány”) minőséggel azonosan, azzal egyensúlyban ténylegesen fokozott igénybevételnek és veszélynek

volt kitéve a beosztása ellátása során. Ez a perbeli esetben pedig nem volt megállapítható. A Hszt. végrehajtási rendeletében foglaltak ettől eltérő, kiterjesztő értelmezése ezért jogsértő, a munkaügyi bíróság a jogszabályi feltételek mellőzésével alaptalanul fogadta el a felperes keresetét.

A felperes igényéről a perbeli időszakban hatályos jogszabályok alapján kellett dönten. Azon körülmény folytán, hogy a Hszt. vonatkozó rendelkezése utóbb - a miniszteri indokolásban foglalt megfontolásból - módosult, a kedvezményre jogosultak körét a felperessel azonos beosztásúakra is kiterjesztették, nem ad alapot a Hszt. korábbi rendelkezésének, megelőzően az állomány tagja által sem vitatott értelmezésétől eltérő alkalmazására és visszamenőleges igényérvényesítésre.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte, a munkaügyi bíróság ítéletét megváltoztatta és a felperes keresetét elutasította.

A pervesztes felperest kötelezte a Pp. 78. § (1) bekezdésének alkalmazásával az alperes együttes első, másodfokú és felülvizsgálati eljárási költsége megfizetésére.

A 6/1986.(VI.26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése, 15. § (1) bekezdése, az Itv. 39. § (3) bekezdés d) pontja és 50. § (1) bekezdése alapján az első, másodfokú és a felülvizsgálati illetéket a felperes viseli.

Budapest, 2011. február 16.

Dr. Tálné dr. Molnár Erika s.k. a tanács elnöke, előadó bíró, Dr. Stark Marianna s.k. bíró, Dr. Földényi Gyuláné s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

bírósági tisztviselő